

LASKETELLEN SEIKKAILUUN!
Lasten elämyksellinen lasketteluretki Ylläksellä.

Anna Määttä
Opinnäytetyö, kevät 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak Pohjoinen, Oulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Lasten ja nuorten
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi(AMK)

TIIVISTELMÄ

Määttä, Anna. Lasketellen seikkailuun! Lasten elämyksellinen retki Ylläksellä. Oulu, kevät 2010. 35 sivua, 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen. Sosiaalian koulutusohjelma, sosionomi (AMK)

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella 4-10-vuotiaille lapsille soveltuva lasketteluretki, minkä tarkoituksena ei ole laskettelutekniikan oppiminen vaan leikkiminen ja elämysten luominen Ylläksellä. Kriteerinä lasketteluseikkailuun osallistuvilla pidetään sitä, että lapset osaavat kulkea erilaisissa hisseissä ilman apua. Tämä mahdollistaa sen, että ryhmän vetäjä pystyy viemään ryhmän tunturin laelle sekä tuolihiisiin.

Opinnäytetyössä kuvataan lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Työssä painotetaan liikunnan ja leikin merkitystä, koska ne ovat tärkeitä lasketteluretken onnistumiselle. Retken aikana leikitään erilaisia leikkejä, jotka tukevat lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua. Esimerkiksi jokainen lapsi pääsee vuorollaan olemaan ryhmän johtaja, jolloin kaikkien muiden on kuunneltava häntä ja seurattava hänen ohjeitaan. Lasketteluseikkailun kautta lapselle pyritään antamaan positiivisia kokemuksia itsestään ja omista taidoistaan. Näiden leikkien ja pelien kautta lapsen liike ja oman ruumiin tuntemus paranee, lapsi oppii ryhmätöitä ja sekä kasvattaa luottamusta itseensä.

Jatkossa olisi hyvä tietää, miten Lasketteluseikkailu on onnistunut ja, miten sitä voisi parantaa.

Asiasanat: seikkailukasvatus, leikki, laskettelu.

ABSTRACT

Määttä, Anna. Adventure on Skies! Children's memorable skiing adventure at Ylläs. Oulu, spring 2010. 35 pages, 4 appendices. Language: Finnish
Diaconia University of Applied Sciences, Diak North, Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to create an 'Adventure on Skis' for children aged 4-10 years. The main objective of the adventure is not learning to ski, but for the children to play together and have a memorable time in Ylläs (Finland). 'Adventure on Skis' is targeted at children who already know how to ski and use different types of lifts on their own. Having such a highly skilled group enables the group-leader to develop the children's skills further, possibly by taking them to the top of Ylläs, or on the chair lift.

In this thesis, child development is represented as comprehensive, but the main focus concentrates on exercising and playing as these are the most important aspects in creating a successful skiing adventure. In the course of 'Adventure on Skis,' the group play all sorts of games that support the children's growing and development. In one of the games, every child gets a turn to be a group – leader which means that everybody has to listen to that person and follow the leaders instructions. 'Adventure on Skis' aims to provide positive experiences to children in relation to themselves and their skills. The adults role is to guide the children's learning via games and exercising. They help the children to learn about their own bodies and how they move, how to work together in a group, and how to trust themselves.

In the future it would be good to know how did 'Adventure on Skis' succeeded and what could do to improve it.

Key words: adventure education, play, skiing.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
1 LAPSEN KOKONAISVALTAINEN KASVU LASKETTELUSEIKKAILUN PERUSTANA.....	6
2 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS.....	7
3 LIIKUNTA JA LASKETTELU.....	9
3.1 Lapsi ja liikunta.....	9
3.2 Laskettelu liikuntalajina.....	10
4 SEIKKAILUKASVATUS JA LEIKKI.....	12
4.1 Seikkailukasvatus.....	12
4.2 Elämys.....	13
4.3 Leikki.....	14
4.4 Leikkiteorioita.....	15
4.4.1 Friedrich Fröbel ja varhaiskasvatuksen alku.....	15
4.4.2 Jean-Jacques Rousseau ja luonnonmukainen kasvatus.....	16
4.4.3 John Dewey ja vaihtoehtopedagogiikka.....	16
4.4.4 Ellen Key ja vapauspedagogiikka.....	17
4.4.5 Maria Montessori ja Montessori-pedagogiikka.....	17
4.4.6 Rudolf Steineri ja Steiner-pedagogiikka.....	18
4.4.7 Jean Piaget ja kognitiivinen leikkiteoria.....	19
5 LAPSEN FYYSINEN, PSYKKINEN JA SOSIAALINEN KEHITYS.....	20
5.1 Lapsen fyysinen kehitys.....	20
5.2 Lapsen psyykinen kehitys.....	20
5.3 Lapsen sosiaalinen kehitys.....	21
6 OHJAAMISEN TAITO.....	23
6.1 Hallinta ja vastuu.....	23
6.2 Lasten kannustaminen.....	24

6.3 Ohjaajan arvot ja asenteet.....	25
7 LASKETTELURETKEN TOTEUTUSSUUNNITELMA.....	27
7.1 Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset leikit Lasketteluseikkailussa.....	27
7.2 Ryhmän turvallisuus	28
7.3 Lasketteluseikkailun vetäjä.....	29
7.4 Toteutussuunnitelma	29
7.4.1 Markkinointi.....	29
7.4.2 Ilmoittautuminen Lasketteluseikkailuun	31
7.4.3 Lasketteluretken ohjelma	32
7.5 Lasketteluseikkailun arviointi	34
AMMATILLINEN KASVU LASKETTELUSEIKKAILUN MYÖTÄ.....	35
LÄHTEET	37
LIITTEET	40

1 LAPSEN KOKONAISVALTAINEN KASVU LASKETTELUSEIKKAILUN PERUSTANA

Lapsen kasvuun kuuluvat olennaisesti erilaiset aikuisten ohjaamat harjoitteet, mitkä haastavat lapsia kehittymään fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Lapsen on hyvä saada kokea erilaisia tilanteita ja tunteita turvallisessa ympäristössä. Lapsen varhaiset kokemukset sekä onnistumisesta että epäonnistumisesta luovat pohjaa tulevaisuudelle. Lapsi oppii sietämään pettymystä ja iloitsemaan onnistumisista. Erilaisten leikkien ja pelien kautta muun muassa lapsen itsetunto kasvaa, jolloin myös hänen pettymyksen sietokykynsä kasvaa.

Tässä opinnäytetyössä tulen käsittelemään 4-10-vuotiaiden lasten fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista kehitystä. Käsittelem yleisesti liikunnan merkitystä lapsen kasvuun keskittyen erityisesti sen merkitykseen seikkailukasvatukselle ja laskettelulle. Lisäksi käsittelem leikin merkitystä eri pedagogioiden pohjalta sekä sen merkitystä lapsen kehitykselle. Opinnäytetyössä kerron myös ohjaajan tärkeästä roolista ryhmän vetäjänä.

Tarkoitukseni on suunnitella hiihtokeskus Ylläs-Ski Oy:n rinnepäiväkotin Lastenpirtille 4-10-vuotialle laskettelutaitoisille lapsille soveltuva toteuttamiskelpoinen lasketteluseikkailu-tapahtuma. Tarkoituksena on päästä toteuttamaan lasketteluseikkailua viikoilla 8-10 sekä viikolla 13 keväällä 2010.

Ylläs on Suomen suurin hiihtokeskus ja se sijaitsee Kolarin kunnassa, Suomen Lapissa. Yhteensä rinteitä on 62 ja hissejä 30. Ylläksellä toimii kaksi hiihtokeskusta: pohjoispuolella tunturia hiihtokeskus Ylläs-Ski ja eteläpuolella hiihtokeskus Iso-Ylläs. Molemmat hiihtokeskukset toimivat saman tunturin eri puolilla. Huippu on reilun 700 metrin korkeudessa, joten rinteet ovat Suomen pisimpiä. Ylläs-Ski:n puolella on myös Suomen levein rinne: Lännenleveä, mikä on leveydeltään yli 200 metriä. Alueella on loistavat lasten leikkialueet aloittelijoiden rinteistä pulkkamäkiin sekä lastenhoitopalveluihin. (Ski i.a.)

2 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Opinnäytetyö on tarkoitus tehdä Lapland Hotelsin Ylläs- Ski Osakeyhtiölle. Lasketteluseikkailu on tarkoitus olla osa hiihtokeskuksen rinnepäiväkoti Lastenpirtin tarjoamia palveluita lapsiperheille. Lisäksi sen tarkoituksena on tarjota sekä elämyksiä lapsille että tuoda lisää vaihtelevuutta hiihtokeskuksen tarjoamiin palveluihin. Lasketteluseikkailusta on tarkoitus tehdä elämyksellinen retki laskettelutaitoisille 4-10 vuotiaille lapsille.

Lasketteluseikkailua suunniteltaessa tulee huomioida 4-10-vuotiaiden lasten fyysiset -, psyykkiset – sekä sosiaaliset kehitystasot. Ohjelmassa tulee ottaa huomioon erilaiset turvallisuuteen liittyvät asiat kuten rinneturvallisuus ja lasten turvallisuus nuotiopaikalla. Lasketteluseikkailua vetämään tarvitaan sellainen henkilö, joka osaa ensisijaisesti lasketella. Ohjaajan tulisi pitää lasten kanssa olemisesta, koska ohjaajalla tulee olla peruskäsitys siitä, mitä lapsilta voi olettaa. Retken suunnittelemisessa tulee ottaa huomioon rinteiden tuntemus, jotta pystytään suunnittelemaan reitti ryhmälle.

Vaativuutena lapsen Lasketteluseikkailuun osallistumiselle on, että lapsi on täyttänyt 4 vuotta ja hän osaa kulkea erilaisissa hisseissä itsenäisesti. Retken aikana, sääolosuhteiden niin salliessa, on tarkoitus käyttää sompahissiä,

ankkurihissiä sekä tuolihissiä. Ryhmään voi osallistua jopa 4-vuotiaat, mutta on mahdollista, ettei kovin moni 4-vuotias täytä annettuja vaatimuksia.

Lasketteluseikkailun tarkoituksena on olla lapsille mieleinen, elämyksiä tarjoava retki, minkä aikana lapsi saa leikkiä ja lasketella. Idea seikkailun toteutukseen on tullut vanhemmilta, jotka toivoivat lapsillensa ohjelmaa, missä jo laskettelua osaavat lapset pääsisivät kokemaan elämyksiä ryhmässä lasketellen. Lasketteluseikkailua on tarkoitus toteuttaa viikoilla 8-10 ja viikolla 13 kaudella 2009–2010. Lasketteluseikkailun jatkosta tulevana kausina päätetään viikon 13 jälkeen kun on nähty, miten paljon se houkuttelee ihmisiä mukaan.

Lasten ikähaitari on rajattu 4-10-vuotiaisiin. Tämän ikäiset lapset eroavat kuitenkin toisistaan niin suuresti, että Lasketteluseikkailua suunniteltaessa tulee huomioida eri ikäiset lapset. Leikkien ja rinteiden vaativuudet tulee suunnitella niin, että kaikenikäiset lapset saavat haasteita ja onnistumisen elämyksiä retken aikana. Leikkien tulee myös kehittää lapsia fyysisesti, psyykkisesti sekä sosiaalisesti. Onnistumisen elämysten kautta Lasketteluseikkailun on tarkoitus kannustaa lasta liikkumaan ja jatkamaan lasketteluharrastusta. Retkestä on tarkoitus kehittää sellainen, että lapsen mielikuvitus saa virikkeitä. Tätä on tarkoitus kehittää niin, että jokainen lapsi saa olla vuorollaan ryhmänjohtaja ja esimerkiksi keksiä, millä tavalla lasketaan rinne alas tai minkälaista leikkiä voi leikkiä sukset jalassa. Se, että lapselle suodaan tilaisuus tulla kuulluksi ja että jotain tehdään hänen toiveidensa mukaan, voi lisätä lapsen itsetuntoa ja onnistumisen kokemuksia.

3 LIIKUNTA JA LASKETTELU

Liike ja liikunta ovat lapselle luonnollista. Erilaiset pelit ja leikit kuuluvat olennaisesti liikuntakasvatukseen. Ne kehittävät lasten eri perusominaisuuksia sekä – taitoja. Eri leikkien ja pelien kautta lapsi oppii elämässä tarvittavia hyödyllisiä taitoja, kuten ryhmätyöskentelytaitoja. Hiihto on monipuolista liikuntaa, missä koko ruumis joutuu tekemään töitä. (Autio 2001, 89.)

3.1 Lapsi ja liikunta

Liikuntakasvatuksella pyritään edistämään lapsen motorista ja fyysistä kehitystä sekä tukemaan lapsen psyykkistä ja sosiaalista oppimista ja kehitystä. Liikunnallisilla tilanteilla voidaan ohjata lapsen sosiaalista kehitystä sekä vahvistaa lapsen minäkuvaa ja itsetuntoa. Lapsen liikunnalliselle kehitykselle on tärkeää harjoittaa koordinaatiivisia ja havaintomotorisia liikkeitä. Koordinaatio on kyky yhdistää liikkeet sulavaksi sarjaksi, missä tilan, voiman ja ajan käyttö on harmonista. Koordinaation eri osa-alueita ovat esimerkiksi tasapaino, rytmitaju, avaruudellinen hahmottaminen ja reaktiokyky. Koordinaatiota tarvitaan esimerkiksi kun ajetaan pyörällä tai heitetään/vastaanotetaan palloa. Liikkeen toisto useaan kertaan tuo varmuutta ja kehittää koordinaatiokykyä. Käsi-silmäkoordinaatiota voi kehittää myös muilla tavoin, kuten piirtämällä ja leikkaamalla. Lapsen koordinaation kehitys on herkimmillään 7-14-vuotiaana. (Drabik 1996, 68; Karvonen 2000, 13-17.)

Havaintomotoriikka tarkoittaa aistien herkistämistä vastaanottamaan ja järjestämään ympäristöstä tulevia ärsykeitä. Tärkeimpiä kanavia havainnointiin ovat näkö-, kuulo- ja kinesteettinen kanava. Kinesteettinen aisti on keskeinen motoriikan kehitykselle, koska sen avulla lapsi tunnistaa lihanjännityksen vaihtelut ja kehonosien asennot. Pelkästään seisomiseen tarvitaan jatkuvaa tietoa siitä, missä asennossa jokainen lihas on. Tässä auttaa tasapainoaisesti sekä näkö- ja tuntoaistit. Lapsi oppii tuntemaan kehoaan ja sen antamia

mahdollisuuksia muun muassa erilaisten liikuntalajien kautta. (Karvonen 2000, 20–21.)

3.2 Laskettelu liikuntalajina

Hiihto on tuhansia vuosia vanha laji. Hiihtäminen on saanut alkunsa lumikenkäilystä Pohjois-Euroopassa ja Aasiassa. Ensimmäiset sukset otettiin käyttöön noin 5 tuhatta vuotta sitten Sveitsissä ja Ranskassa. Sukset olivat nopeampi kulkuväline paksussa hangessa kuin lumikengät. Varsinainen alppihiihto keksittiin vasta 1800-luvun puolivälissä Norjassa. Suksista tuli lyhyemmät ja siteet olivat kestävämmät kuin umpihankihiihdossa. (Skiing History i.a.)

Suksien tulisi olla lapsen kokoon nähden sopivat. Varsinkin lapsen ensimmäiset sukset saavat olla mieluummin liian lyhyet kuin liian pitkät. Lapsen on helpompi liikuttaa lyhyttä suksea. Sauvat tulisi olla korkeintaan kainalon korkeudella. Monoilla ja siteillä lapsi hallitsee ja ohjaa suksen kulkua. Monot tukevat jalkaa ja siten mahdollistavat suksien ohjauksen. Hiihdon opetuksessa ensimmäiseksi

tutustutaan välineisiin, niiden kiinnittämiseen sekä toimivuuteen. (Autio 2001, 229.)

Lasketellen lapsi pääsee osaksi raittiista ilmasta, kauniista maisemista ja vauhdista. Laskettelu on monipuolinen harrastus, mikä tarjoaa tekemisen riemua, haastavaa toimintaa ja positiivisia kokemuksia. Erilaiset olosuhteet tarjoavat tilaisuuksia oppia uutta paitsi laskemisesta, myös säästä, lumesta, luonnosta, eläimistä ja ympäristöstä. Laskettelu kasvattaa lihasvoimaa, kehittää tasapainoa ja motoriikkaa sekä antaa lapselle intoa tavoitella uusia haasteita. (Ski i.a.)

4 SEIKKAILUKASVATUS JA LEIKKI

4.1 Seikkailukasvatus

Seikkailu- sanalla tarkoitetaan monia erilaisia asioita. Seikkailu on suunnittelematonta, mutta turvallista. Sitä ei ole rajattu mitenkään tarkemmin. Seikkailukasvatus on lapsen kokonaisvaltaista kasvatusta, missä lapsi on itse täysin mukana. Erilaisten luonnossa tapahtuvien kokemusten ja toimintojen pohjalta lapsi oppii uusia asioita sekä ryhmätyöskentelytaitoja. Seikkailu voi olla sekä toiminnallista että ei-toiminnallista. Toiminnallisessa seikkailussa pystyy helposti hyödyntämään lasten eri puolia kokonaisvaltaisesti. Koska seikkailu tapahtuu liikkeessä, fyysinen puoli on selvästi hallitsevin, mutta erilaiset toiminnot kehittävät myös ajattelua. Mitä pienempi lapsi on, sitä tärkeämpää on tarjota lapselle mahdollisuus itse kokeilla ja sitä kautta oppia uusia toimintoja sekä saada elämyksiä. Myös useat pedagogit, kuten John Dewey, ovat korostaneet toiminnan tärkeyttä oppimisessa (Kokljuschkin 2000, 31–32.)

Seikkailukasvatuksen tarkoituksena on onnistumisten kautta vahvistaa lapsen itsetuntoa. Erilaisten ryhmätöiden aikana lapset oppivat miten toimia ryhmässä. Mitä taitoja tarvitaan jotta ryhmä toimii? Minkälaisen roolin ottaa ryhmässä? Miten vastaantuleva ongelma ratkaistaan? Seikkailukasvatus on hyvin monipuolista. Lapsi joutuu käyttämään kaikkia kykyjään eli fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia puoliaan. Lapset voivat turvallisesti kokeilla rajojaan. Seikkailukasvatuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole seikkailla seikkailun vuoksi, vaan sen toteutus täytyisi pystyä perustelemaan jollain muulla. (Kokljuschkin 2000, 34.)

Parhaimmillaan seikkailu yhdistää sekä tiedolliset, motoriset, sosiaaliset että emotionaaliset taidot. Seikkailukasvatuksella pyritään rohkaisemaan myös niitä syrjäänvetäytyvimpiä kekseliäisyyteen ja uskaltautumaan kokemaan erilaisia uusia tilanteita. Seikkailu on elämyksellistä ja yllättävää.

4.2 Elämys

Elämyksiä voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta: tuotteen elementeistä ja asiakkaan kokemuksista. Elämyksen elementit voidaan jakaa kuuteen osaan, joita ovat *yksilöllisyys*, *aitous*, *tarina*, *moniaistillisuus*, *kontrasti* sekä *vuorovaikutus*. Elämystä ei voi koskaan taata, mutta tapahtumaa suunniteltaessa on hyvä ottaa nämä kuusi seikkaa huomioon. Kokemuksen tasot jaetaan *motivaatioon*, *fyysisyyteen*, *älylliseen*, *emotionaaliseen* ja *henkiseen tasoon*. (Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2009.)

Jotta tehtävä tapahtuma olisi *yksilöllinen*, sen tulisi olla niin ainutlaatuinen, ettei sitä löytyisi mistään samanlaisena. Yksilöllisyyttä tulisi huomioida asiakaslähtöisyydellä, joustavuudella ja mahdollisuudella muokata tapahtumaa tilanteen ja lasten tarpeiden mukaan. *Aitoudella* tarkoitetaan tapahtuman uskottavuutta. Jotta tapahtuma olisi aito, lapsen tulisi kokea tilanne uskottavana, vaikka tilanne onkin ohjattu. *Tarinalla* perustellaan lapselle, mitä tehdään ja milloin. Tarina sitoo yhteen kaikki elementit ja luo kokemuksesta tiiviin ja mukaansatempaavan. *Moniaistillinen* tapahtuma antaa paljon erilaisia ärsykeitä eri aisteille, kuten näölle, kuulolle ja tunnolle. Eri aistilliset virikkeet vahvistavat kokemusta ja tukevat tapahtuman mukaansatempaavuutta. *Kontrastilla* tuodaan erilaisuutta lapsen arkeen. Tapahtuman tulee antaa lapselle jotain uutta, eksoottista ja tavallisesta poikkeavaa. *Vuorovaikutus* on lapsen, muiden lasten ja ryhmän vetäjän välistä kommunikointia. Tapahtumassa lapsi on osa yhteisöä, mikä kokee jotain erilaista yhdessä. Henkilökohtaisella vuorovaikutuksella on ratkaiseva rooli onnistuneen kokemuksen tapahtumiseen. (Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2010.)

Motivaation tasolla herätetään lapsen kiinnostus tapahtumaa kohtaan. Hänelle luodaan odotuksia siitä, mitä tapahtuma pitää sisällään sekä halua ja valmiutta osallistua tapahtumaan. Markkinoinnilla tuodaan hiihtokeskuksen asiakkaiden tietoisuuteen tapahtuman olemassaolo. *Fyysisellä tasolla* lapsi kokee tapahtuman aisteillansa kokemalla, tuntemalla, havaitsemalla ja tiedostamalla. Fyysisten aistien kautta mitataan tuotteen laatu, kestävyys ja toimivuus.

Älyllisellä tasolla lapsi käsittelee ympäristön tarjoamia ärsykeitä, minkä mukaan hän toimii, oppii, ajattelee, soveltaa tietoa ja muodostaa mielipiteitä. Tapahtuman tulee antaa lapselle oppimiskokemuksia, uutta tietoa ja mahdollisuuden kehittyä. Varsinaisesti elämys koetaan *emotionaalisesti*. Lapsen tunteita on vaikea ennustaa ja hallita, mutta jos kaikki peruselementit otetaan huomioon tapahtumaa toteuttaessa, lapsi todennäköisesti tulee kokemaan positiivisen tunnereaktion. *Henkisellä tasolla* positiivinen ja voimakas tunnereaktio voi saada aikaan muutoskokemuksen, joka voi johtaa fyysisiin tai henkisiin muutoksiin. Positiivisen elämyksen kautta lapsi voi löytää uuden harrastuksen, ajattelutavan tai uusia voimavaroja arkielämään. (Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2010.)

4.3 Leikki

Leikki on lapsen työtä ja päiväkotia hänen työpaikkansa. Se on omaehtoista ja spontaania. Terveelle lapselle on ominaista leikkiä sekä nauttia leikkimisestä ja sen tuomasta vapaudesta. Hän luo leikin kautta omaa maailmaansa. Lapsen halu leikkiä kumpuaa niistä ensimmäisistä ihmissuhteista, mitkä hänellä on. Vauvalle hoivaajan paikalla olo tuottaa mielihyvää ja hänen poissaolonsa aiheuttaa pahan olon. Ihanuus ja autuus sekä kipu ja tuska vuorottelevat lapsen elämässä. Lapsi prosessoi näitä tunteitaan leikin kautta ja voi siten muuttaa pahan olonsa hyväksi. Leikin kautta lapsi voi hallita elämyksiään, kokemuksiaan sekä tunteitaan, mistä on hyötyä lapsen kehitykselle ja kasvulle. Leikin eri roolien kautta lapsi oppii hahmottamaan sekä eläytymään toisiin ihmisiin. Myös aikuisilta vaaditaan eläytymiskykyä sekä ymmärtämistä lapsen leikin seuraamisessa. (Airas & Brummer 2002, 163-166; Kurkela 1996, 86-91.)

Aikuiset haluaisivat usein säädellä lasten leikkejä, koska ne voivat olla äänekkäitä ja riehakkaita. Lasten tulisi oman kehittymisen takia antaa leikkiä niitä leikkejä, mitä he haluavat. Lasten leikit voidaan karkeasti jakaa mustiin ja valkoisiin leikkeihin. Valkeat leikit ovat aikuisten kontrolloimia, jotka eivät kehitä lapsen aivoja yhtä hyvin kuin mustat leikit, mitkä ovat lasten itse keksimiä leikkejä. Aikuiset usein kontrolloivat lasten käyttäytymistä valkoisilla leikeillä.

Lapsen saadessa mahdollisuuden kehittää aivojaan mustien leikkien kautta, hänen luovuutensa kasvaa. Lapsen tulisi saada leikkiä sekä mustia että valkoisia leikkejä, ohjattuja ja mielikuvituksellisia. (Kokljuschkin 2000, 16-18.)

Psykoanalyttisen leikkiteorian mukaan leikki on lapsen tärkein tapa ilmaista omia tiedostamattomia alemmuudentunteitaan ja ahdistavien uhkatilanteiden aiheuttamia pelkojaan. Leikin kautta lapsi pystyy käsittelemään tilanteita ja tunteita sekä kokeilemaan eri mahdollisuuksia. Psykoanalyttisen teorian mukaan leikki on lapsen tapa puolustautua aikuisten maailmaa vastaa, joten aikuisten tulisi mahdollisimman vähän puuttua siihen. Aikuisten tehtävänä olisi antaa lapselle mahdollisimman monipuolista leikkimateriaalia, joka kehittää lasta ja auttaa häntä eri riitatilanteiden käsittelyssä. Aikuisten tulisi tarkkailla lapsen leikkiä ja muodostaa niistä diagnooseja. (Lindqvist 1998, 50-51.)

4.4 Leikkiteorioita

4.4.1 Friedrich Fröbel ja varhaiskasvatuksen alku

Leikin ja varhaiskasvatuksen oppi-isänä on pidetty Friedrich Fröbeliä (1782–1852). Fröbelin mukaan leikki on lapsen luonnollinen tapa ilmaista itseään.

Leikki tuottaa lapselle mielihyvää ja iloa sekä edistää vapautta ja rauhaa. Fröbelin mielestä lapsen kuului saada leikkiä vapaasti, mutta aikuisen tuli myös tarjota hänelle niin sanottuja leikkilahjoja, joita lapsen tuli tarkastella yhdessä aikuisen kanssa. Leikkilahjat olivat kaavamaisia ja edustivat symbolimaailmaa, jonka juuret ovat matematiikassa, geometriassa ja kristallografiassa. Leikkilahjoja olivat esimerkiksi kuutiot, kolmiot ja pallot. Kritiikkiä Fröbel saikin siitä, että hän teki lapsen leikistä liian kaavamaista. (Lindqvist 1998, 47–48.)

4.4.2 Jean-Jacques Rousseau ja luonnonmukainen kasvatus

1700-luvulla luonnonmukaisen kasvatuksen uranuurtajana toimi Jean-Jacques Rousseau (1712–1780). Luonnonmukaisen kasvatuksen periaatteena on, että lapsella on oma elämä omine mielteineen, käsitteineen ja ihanteineen. Lapselle tuli antaa mahdollisuudet kaiken sen oppimiseen, mitä hän aikuisena tarvitsee. Varsinaisina opettajina toimivat luonto, asiat ja ihmiset. Rousseau jakoi lapsuuden erilaisiin kehitysvaiheisiin. Lasta ei saisi pakottaa sellaiseen toimintaan, mihin hän ei ole vielä kehitysvaiheeseensa nähden valmis. Lapsen tulisi pystyä löytämään itse ratkaisut hänen eteensä asetettuihin ongelmiin. Rousseau mukaan lasta tulisi suojella kulttuurilta, kuten kirjoilta mahdollisimman paljon. Lapsesta tulisi kasvattaa ensin hyvä ihminen ja vasta sen jälkeen lapsesta tulisi osa yhteiskuntaa. (Bruhn 1965, 218–225; Hirsjärvi & Huttunen 2001, 138–139.)

4.4.3 John Dewey ja vaihtoehtopedagogiikka

Luonnonmukaista kasvatusta seurannut tunnettu kasvatustapa oli progressiivinen pedagogiikka eli vaihtoehtopedagogiikka. Sen tarkoituksena oli luoda uudenlainen, vapaampi koulu, jossa korostettiin yhteistyön ja ryhmätyön merkitystä sekä oppilaiden itsehallintoa. Koulussa lasten tuli saada liikkua oman mielensä mukaan sekä valita itse, missä ja millä tavoin he halusivat opiskella. Kädentöillä oli suuri merkitys, sillä vaihtoehtopedagogiikan toteuttajien mukaan silloin lapsi näki helposti oman työnsä jäljet. Päiväkodeissa työ tarkoitti muun muassa muovailuvahalla muovailua. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 140–144.)

Progressiivisen pedagogiikan kehittäjänä on pidetty amerikkalaista John Deweytä (1859–1952). Hän lanseerasi termin pragmatismi eli toiminnanfilosofia, mikä tarkoittaa, että ihminen on perimältään toimiva olento. Dewey jakoi kasvavan ihmisen vaiheet neljään perustarpeeseen. Ensimmäiseksi lapsella on sosiaalinen tarve eli tarve olla yhteydessä toisiin ihmisiin ja tehdä yhteistyötä. Toiseksi lapselle on luonteenomaista haluta tutkia ja keksiä uusia asioita. Dewey kutsui tätä kokemuksen kautta oppimista Learning by doing- periaatteeksi. Kolmas perustarve on lapsen tarve luoda jotain ja rakentaa uutta. Viimeiseksi lapsella on halu taiteelliseen toimintaan. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 140–144.)

4.4.4 Ellen Key ja vapauspedagogiikka

Ruotsalainen Ellen Key (1849–1926) kehitti vapauspedagogiikan, jonka tarkoituksena oli synnyttää niin kutsuttu ”uusi sukukunta”. Keyn mukaan lapsista tulisi itsenäisiä persoonallisuuksia, jotka olisivat aiempaa kyvykkäämpiä. Vapauspedagogiikassa kasvatuksen lähtökohtana tulisi olla kunnioitus lasta kohtaan. Lasten tulisi antaa kehittyä niin yksilöllisesti ja omintakeisesti kuin mahdollista. Keyn mukaan lapsen tulisi myös antaa kehittyä rauhassa, ympäröivän yhteiskunnan tukiessa luonnon työtä. Kasvatus tulisi olla mahdollisimman luonnonmukaista. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 147–148.)

4.4.5 Maria Montessori ja Montessori-pedagogiikka

Montessoripedagogiikkaa toteuttavia päiväkoteja ja kouluja on levinnyt lähes kaikkialle Länsi-Eurooppaan, myös Suomeen. Sen kehittäjä toimi italialainen Maria Montessori (1870–1952). Montessoripedagogiikan periaatteet voidaan jakaa kahdeksaan kohtaan. Ensimmäiseksi lapsen tulisi rakentaa itsensä omien sisäisten voimiensa avulla. Toiseksi kaiken opetuksen tulisi perustua siihen, että lapsella on luontaista uteliaisuutta ja halua tietää lisää. Kolmanneksi lapsella on erilaisia herkkyyksia, jolloin tiettyjen uusien asioiden oppiminen on helpompaa ja tuottaa suurta tyydytystä lapselle. Neljänneksi lapsi on kokonaisuus fyysisine, psyykkisine ja sosiaalisen puolineen, joita ei tule erottaa

toisistaan. Viidennen periaatteen mukaan työ kehittää lapsesta tasapainoisen persoonan. Kuudenneksi lasta ei saa erottaa luonnosta, sillä lapsilla on tarve huolehtia elävistä olennoista. Seitsemänneksi lapsen oppimisen tulisi olla itseohjautuvaa, jota varten täytyy luoda vapaa ilmapiiri ryhmään. Viimeiseksi periaatteekseen montessoripedagogiikka esittää sen, että lasten kehityshäiriöt ovat lapsen tapa ilmaista ympäristön olevan riittämätön tyydyttämään hänen tarpeitaan. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 148–149.)

Montessoripedagogiikan mukaan ympäristö on tärkeä osa lasten kehitystä ja sen tulee olla mahdollisimman joustava sekä mukautua jokaisen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Päiväkodeissa ja kouluissa tulisi olla runsaasti erilaisia oppimismahdollisuuksia takaamaan laaja valikoima erilaisia materiaaleja ja tehtäviä lasten käyttöön. Opettajan tai lastentarhaopettajan tehtävä on tarkkailla lasta ja tehdä havaintoja hänen kehityksestään. Näin hän pystyy tarjoamaan lapsille enemmän materiaalia, joka soveltuu lapsen sen hetkiseen kehitystasoon. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 148–149.)

4.4.6 Rudolf Steineri ja Steiner-pedagogiikka

Steiner-pedagogiikka (tunnetaan myös Waldorf-pedagogiikkana) on toinen myös Suomessa tällä hetkellä yksityisissä päiväkodeissa ja kouluissa toteutettava kasvatustapa. Sen kehitti Rudolf Steiner (1861–1925) Saksassa 1900-luvun alussa. Steiner-pedagogiikan mukaan ihmisessä yhtyvät sekä henkinen että aineellinen maailma. Steiner jakoi lapsen kehityksen kolmeen vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on vauvaiästä seitsemään vuoteen. Toinen kehitysvaihe on seitsemästä ikävuodesta puberteettiin ja viimeinen vaihe puberteetista siihen kun nuoresta tulee aikuinen. Steiner-pedagogiikan mukaisessa kasvatuksessa korostetaan taiteellisuutta ja käytännöllisyyttä. Koulut ja päiväkodit pyrkivät kokonaisvaltaiseen kasvatukseen, runsaaseen kuvaopetukseen, työvihkojen runsaaseen käyttöön, lasten oman aktiivisuuden korostumiseen sekä sanalliseen, selostavaan arviointiin. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 150–151.)

4.4.7 Jean Piaget ja kognitiivinen leikkiteoria

Jean Piaget kehitti kognitiivisen leikkiteorian, missä hän jakaa lapsuusajan leikit kolmeen eri kehitysvaiheeseen. Piaget'n mukaan lapsi on ikävuosina 2-7 esioperationaalisessa vaiheessa kehitystään. Aluksi lapsi pyrkii sulauttamaan todellisuutta leikin kautta omalle minälleen sopivaksi. Lapsi ei pysty käsittämään emotionaalisesti tai älyllisesti kaikkea tapahtunutta, joten hänelle on hyvä suoda tapa, jolla hän saa muokattua tapahtumat itselleen sopiviksi. 3-6-vuotiaat lapset käyttävät leikeissään mielikuvitusta. He pystyvät leikkimään yhteisleikkiä, kuten kotileikkiä, joissa arkiset toimet ovat mieleisiä. Lapset leikkivät roolileikkejä, jotka kehittävät tyttöjen ja poikien erillisyyttä, sukupuoli-identiteettiä ja itsenäisyyttä. Tytöille on tyypillistä leikkiä nukkeleikkejä ja pojille sotaleikkejä. Konkreettisten operaatioiden vaiheessa lapsi on alakouluikäinen eli noin 7-12-vuotias. Lapsi leikkii mielellään ryhmissä, joten häntä kiinnostavat erilaiset joukkuepelit, missä hän pystyy kontrolloimaan tilannetta yhteisesti sovittujen sääntöjen pohjalta. (Piaget 1977, 13, 55-67; Airas & Brummer 2002, 174-175.)

5 LAPSEN FYYSINEN, PSYKKINEN JA SOSIAALINEN KEHITYS

5.1 Lapsen fyysinen kehitys

4-5-vuotias lapsi kiinnostunut oppimaan uusia asioita sekä pelejä ja leikkejä. Lapsien hienomotoriikka on kehittynyt niin pitkälle, että hänellä on valmiudet oppia esimerkiksi hiihtämään ja uimaan. (Autio & Kaski 2005, 26.)

5-6-vuotias lapsi on kehittynyt hieman eteenpäin ja hänen hienomotoriset taitonsa sallivat hänen harjoitella jo erityistaitoja vaativia liikuntalajeja kuten luistelua ja laskettelua. Esikouluikäinen lapsi hallitsee nopeuden säätelyn, suunnan muutokset ja hän pystyy suorittamaan useita toimintoja samanaikaisesti. (Autio & Kaski 2005, 28.)

7-10-vuotias alakoululainen on oppinut kaikki perusliikkeet, jolloin liikuntatuokiot sujuvat jo mutkattomammin kuin nuorempana. Ohjaajan tehtävänä on enemmänkin ohjata sivusta ja antaa lasten pelata ja liikkua keskenään. Tämä mahdollistaa ohjaajalle paremman näkökulman lasten peleihin, jolloin hän näkee tarkemmin kunkin lapsen omat tarpeet. Ohjaajan tulee motivoida oppilaiden omaa pätevyyden tunnetta ja luoda ilmapiiri, jossa on jokaisen oma tekeminen tärkeää eikä niinkään kilpailu. Koulun vaatimusten takia lapsi alkaa keskittyä enemmän tuloksiin ja hänen suorituspaineesa saattavat nousta. Alakouluvuosina harrastetoiminta ja liikunta ovat lapsen keinoja päästä väliaikaisesti takaisin leikin maailmaan. Lapsen kehonhallinta on kehittynyt jo niin pitkälle, että hänen on mahdollista aloittaa minkä tahansa lajin harrastaminen. Tärkeää onkin tarjota lapsille mahdollisuudet kokeilla erilaisia lajeja. (Autio & Kaski 2005, 26, 30.)

5.2 Lapsen psyykinen kehitys

4-5-vuotiaalle lapselle on normaalia kysellä paljon. Lapsen looginen ajattelu ja päättelykyky kehittyvät kun hän on vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Lapsen muisti kehittyy ja hän voi muistella aikaisempia tapahtumia. Hänen abstrakti ajattelunsa kehittyy ja hän pystyy ajattelemaan sellaisia asioita, mitä hän ei näe. Viisivuotias kykenee muistamaan useamman liikesarjan ja toistamaan sen, jolloin hänen keskittymiskykynsä ja tarkkaavaisuutensa paranee. (Autio & Kaski 2005, 25.)

5-6-vuotias lapsi kykenee keskittymään pitkäksikin aikaa tehtäviin, jos ne ovat hänen mielestään mielenkiintoisia. Esikouluikäinen lapsi hallitsee kielen lauserakenteet automaattisesti, sekä osaa erotella ja jaotella asioita. Tämänikäiselle lapselle on luonnollista havainnoida, tutkia ja pohtia asioita, mikä kehittää lapsen oppimisvalmiuksia. (Autio & Kaski 2005, 27.)

7-10-vuotias lapsi haluaa leikkiä erilaisia sääntöleikkejä ja hän on muutenkin tarkka säännöistä. Kouluun menevä lapsi hallitsee jo jonkin verran logiikkaa sekä ylä- ja alakäsitteitä. Hän ymmärtää myös asioiden käänteisyyden, kuten esimerkiksi matematiikassa lisäämisen ja vähentämisen. Ajattelu on vielä pääasiassa konkreettista, mutta voi jo alkaa sisältää abstrakteja käsitteitä. (Autio & Kaski 2005, 29.)

5.3 Lapsen sosiaalinen kehitys

4-5-vuotiailla lapsilla leikeissä alkavat erottua sukupuolierot. Tytöt leikkivät enemmän tyttöjen kanssa pienemmissä ryhmissä, ja pojat poikien kanssa isommissa ryhmissä. Kaverisuhteet alkavat merkitä lapselle enemmän kuin nuorempana. Tämänikäinen lapsi pystyy hahmottamaan oman pysyvyytensä ja jatkuvuutensa elämässä. Lapsi myös ymmärtää, ettei hän voi tietää mitä toinen ihminen ajattelee tai tuntee, ja ymmärtää myös sen, että muut eivät tiedä hänen ajatuksiaan ellei hän kerro niistä. Viisivuotias lapsi ymmärtää oikean ja väärän eron. (Autio & Kaski 2005, 26.)

5-6-vuotias lapsi on kiinnostunut uusista asioista ja ohjaajan tulisikin tukea hänen luontaista intoaan ja aloitteellisuuttaan. Näin lapsi saa kokea olevansa tärkeä. Jos lapsi saa koko ajan tuntea ,ettei hänen asioistaan välitetä, hän voi

alkaa tuntea syyllisyyttä ja epäonnistumisen tunteita. Lasten leikit ovat esikouluikässä jo hyvin jakautuneita sukupuolen perusteella. Lapsella on jo kyky luoda uusia rooleja ja sääntöjä leikkien edetessä sekä huomata toisen avun tarve. Esikouluikäisen lapsen persoonallisuus kehittyy voimakkaasti ja hänellä on aika pysyvä käsitys itsestään. (Autio & Kaski 2005, 27–28.)

7-10-vuotias lapsi toimii vertaisryhmässä koulussa. Hän näkee omat toimensa suhteessa muihin, saa käsityksen siitä miten muut näkevät hänet ja miten hän onnistuu muiden joukossa. Positiiviset kokemukset ja onnistumiset luovat lapselle pystyvyyden ja pätevyyden tunteet. (Autio & Kaski 2005, 29–30.)

6 OHJAAMISEN TAITO

Ohjauksella on suuri merkitys lapsen motivaatiolle liikkua. Lapsi ei kuitenkaan jaksa kauaa samantyyppistä liikuntaa, joten liikuntatuokioiden tulisi sisältää myös lepoa ja vaihtelevuutta. Ohjaajan tulee toimintatuokiota suunnitella sekä toteuttaessa huomioida lasten yksilölliset erot ja tarpeet. Vaarana on se, että liikuntatuokioiden menneen osaavimpien lasten ehdoilla. Taitava ohjaaja pystyy tarjoamaan lapsille tasavertaiset mahdollisuudet oppia uutta ja kehittyä. Erityyppiset liikuntasuoritukset tarjoavat lapselle tilaisuuden kehittää eri puolia itsessään ja näin edesauttaa liikunnan mielekkyyttä myös tulevaisuudessa. Hyvään liikuntatuokioon tulisi sisällyttää paljon erityyppisiä leikkejä, lasten omia keksintöjä ja kokeiluja sekä pedagogisesti ohjattua toimintaa. Myönteistä palautusta ja positiivisia kokemuksia tulisi tarjota varsinkin niille, jotka jäävät aina viimeisiksi tai niille, joiden motoriikka ei ole vielä täysin muun ryhmän tasolla. Riittävä ja kannustava ohjaus, mikä ei korosta lapsen tekemiä virheitä, antaa lapselle myönteisiä kokemuksia liikunnan parista. Lapsilla on hyväksytyksi tulemisen tarve, joten jos lapselle ei anneta mahdollisuutta toteuttaa itseään omien kykyjensä pohjalta, liikuntakokemukset jäävät usein negatiivisiksi. (Karvonen 2000, 24–26; Autio & Kaski 2005, 63.)

6.1 Hallinta ja vastuu

Lapsiryhmän ohjaajalla on hyvä olla erilaisia tapoja hallita ryhmää ja olla hyvä ohjaaja. Ohjaajan tulisi olla mahdollisimman aito eli toimia omana itsenään ja omalla persoonallaan. Jokainen ohjaaja on erilainen, siksi lapsiryhmän ohjaamiseen ei ole mitään yhtä tiettyä tekniikkaa. Lapset vaistoavat herkästi jos ohjaaja yrittää esittää olevansa jotain mitä ei ole. Ohjaajalla tulisi olla myös hyvä itsetuntemus. Hänen tulisi tunnistaa itsessään erilaiset tunteet, käsitykset sekä motiivit. Ohjaaja ei välttämättä pidä kaikista ohjattavistaan yhtä paljon, mutta hänen tulisi silti pyrkiä toimimaan mahdollisimman tasa-arvoisesti kaikkia kohtaan. (Autio & Kaski 2005, 64.)

Ohjaajan tehtävä on luoda turvallinen ympäristö, mihin lapset tulevat mielellään ja mihin vanhemmat uskaltavat heidät jättää. Turvallisuus voidaan jakaa kahteen osioon: tuntirakenteisiin ja tuntisuunnitteluun liittyvä turvallisuus sekä kasvatuksellinen turvallisuus. Ohjaaja on se joka määrää ja vastaa tuntien kulusta sekä asettaa rajat. Ohjaajan tulee välittää hänellä vastuussa olevista lapsista. Lapselle ohjaajan kanssa vuorovaikutuksessa olemisesta tulisi välittyä tunne, että hän on pidetty ja tärkeä ohjaajalle. Lapselle on tärkeä tietää että hänestä välitetään, vaikka hän epäonnistuisikin. Ohjaajalle hyvä ominaisuus on myös luovuus. Tunneille tulee tehdä tuntisuunnitelma, mutta jokainen ohjaustilanne on erilainen ja lapset ovat yksilöitä. Tilanteet muuttuvat, joten ohjaajan tulee pystyä käyttämään luovuutta käytännön tilanteissa. Ohjaajan tulee luottaa omaan kykyihinsä ohjaajana ja tarvittaessa muuttaa suunnitelmia, jos tilanne sitä vaatii. (Autio & Kaski 2005, 65–66.)

6.2 Lasten kannustaminen

Hyvä ohjaaja kannustaa lapsia antamalla myönteistä ja rakentavaa palautetta. Hän huomioi lapsen sen hetkisen kehitystason tuntien toteutuksessa ja pyrkii kannustamaan lasta, vaikkei tämä pystyisikään vielä yhtä vaativiin suorituksiin kuin muut ikäisensä. Lapsen toimiessa toivotulla tavalla ohjaajan tulisi antaa positiivista palautetta. Kannustuksen tavoitteena on tuottaa lapselle positiivisia kokemuksia liikunnasta ja näin motivoida häntä jatkamaan liikunnan parissa myös tulevaisuudessa. Kannustusta voi tehdä sanallisesti, ilmein ja elein sekä fyysisellä kontaktilla. Hyvän ohjaajan piirteisiin kuuluu myös luotettavuus. Sekä lasten että vanhempien tulisi luottaa ohjaajaan ja hänen sanaansa. Ohjaajan tulee luottaa myös lasten omaan kykyihin toteuttaa asioita. Se luo pohjan lapsen luottamiseen itseensä, minä-kuvan myönteiseen kehittymiseen, oma-aloitteisuuteen ja itseluottamuksen kasvuun. (Autio 2001, 20–21; Autio & Kaski 2005, 65.)

6.3 Ohjaajan arvot ja asenteet

Ohjaamiseen vaikuttavat ohjaajan toimintatavat, asenteet, arvomaailma, ohjaaja ja valmennusfilosofia sekä ihmis- ja maailmankäsitys. Toimintatavat ovat tietoista toimintaa, joskin aina sitä ei huomaa. Palautteen avulla ohjaaja voi tulla tietoiseksi näistä toimintatavoista ja tarvittaessa muuttaa niitä. Pysyviin toimintatapojen muutokseen päästään vain, kun ohjaaja pyrkii tarkastelemaan omia käsityksiään ja arvojaan. Asenteiden perusteella osoitetaan, mistä henkilö pitää tai ei pidä. Asenteet tulevat ilmi tunteiden, uskomusten ja käsitysten kautta, tapana toimia tietyllä tavalla. Lapset oppivat asenteet jo pienenä ympäröivän kulttuurin, vuorovaikutuksen ja mallioppimisen kautta. Asenteita on vaikea lähteä muuttamaan, koska ne ovat varsin pysyviä ajattelu- ja toimintamalleja. Muuttuminen edellyttää uutta tietoa asenteen kohteesta ja näin ollen myös uudenlaista tietoa. (Autio & Kaski 2005, 68–69.)

Ohjaajan ja ylipäätään ihmisen käyttäytymisen taustalla vaikuttavat arvot. Ne ovat aikakausiin ja kulttuureihin sidottuja. Ihmisille yhteisiä perusarvoja ovat muun muassa rehellisyys ja oikeudenmukaisuus, mutta muita arvoja säätelee esimerkiksi uskonto, politiikka ja kulttuuri. Hyvä ohjaaja on tietoinen siitä, millaisia arvoja hän välittää lapsille. Ohjaajalle tärkeitä arvoja ovat muun muassa rehellisyys, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, suvaitsevaisuus ja kunnioitus. Ohjaajan tulee näyttää esimerkillään, että hän toteuttaa edustamiaan arvoja. Ohjaajan toimintatapojen ja käsitysten taustalla on aina ajatus siitä, miksi hän haluaa toimia ohjaajana. Lasten liikunnan ohjaamiselle on keskeistä tukea heidän kokonaisvaltaista kehitystään ja kasvuaan. Ohjaajan oma ohjausfilosofia tulisi tukea näitä asioita. (Autio & Kaski 2005, 70–73).

Ohjaajan taustalla on myös käsitykset ihmisyydestä sekä maailmasta. Ihmiskäsitys ohjaa ihmisen käyttäytymistä ja valintoja. Ihmiskäsityksiä on monenlaisia, kuten esimerkiksi behavioristinen ja psykoanalyttinen. Behavioristisen ihmiskäsityksen mukaan ihmisen toimintaa voidaan ohjalla erilaisilla ärsykeillä, rangaistuksilla ja palkkioilla. Psykoanalyttisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen joutuu sovittamaan omat mielihalunsa ympäristön asettamiin ehtoihin. Se miten hyvin sovittaminen onnistuu, riippuu

lapsen kehitystasosta. (Autio & Kaski 2005, 74; Peltola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 1991, 130–135.)

7 LASKETTELURETKEN TOTEUTUSSUUNNITELMA

7.1 Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset leikit Lasketteluseikkailussa

Lapsille on luonnollista leikkiä. Leikkejä ja pelejä käytetään hyödyksi Lasketteluseikkailussa. Esimerkkeinä Lasketteluseikkailussa käytettävistä leikeistä ovat:

Lumifutis

Lapsia pyydetään ottamaan toinen suksi pois jalasta. Ryhmä jaetaan kahteen joukkueeseen ja heille rakennetaan lumesta maalit. Lapset yrittävät potkia palloa vastustajan maaliin. Lasten tasapaino kehittyy, kun he joutuvat liukumaan vain toinen suksi jalassa. Lisäksi lasten sosiaalinen puoli kehittyy, koska he pelaavat yhdessä joukkueena. Joukkue joutuu kommunikoimaan keskenään ja luovuttamaan palloa toiselle.

Suksiviesti

Lapset jaetaan taas kahteen joukkueeseen, tai jokainen kilpailee yksin. Maahan piirretään kaksi viivaa noin 15 metrin päähän toisistaan. Lapset asettuvat viivalle sukset jalassa. toisella viivalla on lumipalloja ja rinki. Heidän tulee saada heitettyä lumipallo rinkiin mahdollisimman nopeasti kuitenkin pysyen viivan takana. Heti kun saa heitettyä pallon rinkiin, saa lähteä hiihtämään takaisin lähtöviivalle. Mitä pienempi kilpailija on, sitä enemmän hänelle annetaan tasoitusta. Tarkoituksena on kehittää lapsen koordinaatiota omasta kehostaan heiton ja hiihtämisen avulla.

Seuraa johtajaa

Jokainen lapsi saa vuorollaan olla ryhmän johtaja, joka kertoo muille mitä seuraavaksi pitää tehdä. Esimerkiksi seuraavassa rinteessä kaikki levittää kätensä ihan kuin olisivat lentokoneita tai aina kun johtaja nostaa käden ilmaan,

kaikkien tulee pysähtyä mahdollisimman nopeasti. Tarkoituksena on nostaa lasten itsetuntoa sillä, että he saavat olla ryhmän johdossa. Jokainen lapsi tulee vuorollaan kuulluiksi, koska kaikkien tulee kuunnella johtajaa, jotta tietäisivät mitä seuraavaksi tehdään. Myös erilaiset tekemiset kuten hyppy ja kaarrot harjoittavat lasten koordinaatiokykyä ja vahvistavat lapsen hienomotoriikkaa.

7.2 Ryhmän turvallisuus

Lasketteluseikkailun turvallisuus nojautuu koko hiihtokeskuksen turvallisuuteen. Jokainen ryhmän vetäjä on tietoinen hiihtokeskuksen turvallisuudesta ja siitä, miten toimia missäkin tilanteessa. Lasketteluseikkailu kuuluu rinnepäiväkodin Lastenpirtin alaisuuteen, joten rinnepäiväkodin vastaava vastaa myös Lasketteluseikkailun toteutuksesta ja markkinoinnista. Itse ryhmän vetäjän on kuitenkin mahdollista olla joku muukin kuin rinnepäiväkodin vastaava.

Seikkailun turvallisuus on otettu huomioon usealla eri tavalla. Ryhmän vetäjä on käynyt vähintään ensiapukurssi 1:sen, joten vetäjällä on koulutus aloittaa tarvittava hoito tapaturman sattuessa. Lisäksi hiihtokeskus Ylläs-Ski Oy:llä päivystää oma ensiapuhenkilökunta hissien aukioloaikana. He hoitavat rinteillä tapahtuneet tapaturmat ja toimittavat tarvittaessa potilaan jatkohoitoon. Lasketteluseikkailun aikana sattuvassa tapaturmassa paikalle pyydetään aina ensiapupartio. (Ketola 2002, 65.)

Lapsilla oletetaan olevan tarvittava varustus eli asianmukaisesti säädetyt sukset sekä lapsen päähän sopiva kypärä, jotta tapaturman sattuessa seuraukset olisivat mahdollisimman vähäiset. Tarvittaessa vanhempia opastetaan varustamaan lapset oikein, mikäli niin ei ole tehty. Lapsen odotetaan tulevan Lasketteluseikkailuun pukeutuneena sellaisiin vaatteisiin, että hän pystyy olemaan ulkona koko seikkailun ajan. Kuitenkin hyvin kylmällä ja/tai tuulisella ilmalla, ryhmän vetäjä voi viedä lapset lämmittelemään sisälle.

Nuotiolla ryhmän vetäjä huolehtii, että kaikki lapset ovat tietoisia siitä, ettei tulen lähelle saa mennä. Ohjaaja huolehtii myös siitä, etteivät lapset makkaraa paistaessaan mene liian lähelle tulta.

7.3 Lasketteluseikkailun vetäjä

Ryhmän vetäjien määrä riippuu siitä, kuinka monta lasta on mukana ryhmässä ja kuinka vanhoja he ovat. Tähän sovelletaan Ylläs-Ski osakeyhtiön hiihtokoulun ryhmäkokoja, eli kuinka monta opettajaa tarvitaan tietyille määrälle lapsia. Ryhmän vastuuvetäjän tulee aina olla täysi-ikäinen ensiapukoulutuksen käynyt henkilö. Ryhmänvetäjänä toimii joko rinnerpäiväkoti Lastenpirtin vastaava tai hiihdonopettaja. Lasketteluseikkailun vastuuvetäjän kanssa mukana avustamassa voi olla myös apuohjaajia, jotka voivat olla hiihtokoulun opettajia tai hiihtokeskuksessa työharjoittelussa olevia henkilöitä.

Ryhmän vetäjän tulee olla sen verran kokenut ja tuntea hiihtokeskus Ylläs-Ski:n rinteet sen verran hyvin, että hän pystyy soveltamaan omaa tietouttaan ja päättämään mitä rinteitä lasten kassa tulisi laskea. Ryhmän vetäjän tulee myös osata havainnoida lasten laskettelun tasoa niin, että hän ei vie ryhmää sellaisiin rinteisiin, mitä kaikki lapset eivät välttämättä osaa laskea.

7.4 Toteutus suunnitelma

7.4.1 Markkinointi

Lasketteluseikkailua markkinoidaan sen omalla julisteella, mitä on tarkoitus jakaa eri puolille hiihtokeskus Ylläs-Ski:tä. Lisäksi juliste on tarkoitus laittaa esille eri puolille Äkäslompolon kylän ilmoitustauluja. Lasketteluseikkailun mainoksia on tarkoitus lisäksi jakaa eri hotellien ja mökkien luovutustoimistojen vastaanottoihin, jotta he ovat tietoisia erilaisista lapsiperheille tarjolla olevista

palveluista. Lasketteluseikkailua on lisäksi tarkoitus mainostaa Ylläksen lapsille kohdennettujen sivustojen ohjelmissa. Tarkoituksena on ottaa yhteyttä paikallisen ilmaislehden toimitukseen, jotta he voisivat kertoa Lasketteluseikkailu-tapahtumasta lehdessään. Hiihtokoulu aikoo tarjota seikkailuun osallistumista heidän lasketteluryhmiinsä osallistuville lapsille.

LASKETTELUSEIKKAILU!

Lasketteluretki on tarkoitettu 4-10-vuotiaille lapsille, jotka osaavat jo lasketella sekä kulkea erilaisissa hisseissä itsenäisesti. Retki kestää noin 3 tuntia, minkä aikana lapsi pääsee yhdessä muiden lasten ja ryhmän vetäjän kanssa tutustumaan muun muassa erilaisiin rinteisiin, leikkimään hauskoja leikkejä, paistamaan nuotiolla makkaraa sekä kokemaan elämyksiä Lapin luonnossa.

Lasketteluseikkailun hinta on 25€/lapsi. Retkelle lähdetään torstaisin kello 12.00 viikoilla 8-10 sekä viikolla 13.

Lisätiedot: Lastenpirtti, Ylläs-Ski Oy puh: 016-553396
lastenpirtti@laplandhotels.com

Valmis suomenkielinen mainos.

Markkinoinnissa tulee ottaa huomioon se, etteivät Lasketteluseikkailulle tehdyt mainokset loukkaa ketään. Hyvin tehty mainos kertoo yrityksen omista arvoista ja yhteiskuntatietoisuudesta. Julkisissa tiloissa ja ulkona olevat mainokset eivät saa olla sellaisia, että ne häiritsevät ihmisiä. Varsinkin lapsiin ja nuoriin kohdistuvassa mainonnassa täytyy tarkkaan harkita, mitä ja miten voidaan mainostaa, koska he ovat alttiimpia markkinoinnin vaikutuksille. Lapsiin

kohdistuva mainonta ei saa houkuttaa lasta toimimaan vasten vanhempien päätöstä, eikä sisältää piilomainontaa. Mainoksessa oleva kuva ei saa olla myöskään harhaanjohtava, sillä lapset eivät välttämättä osaa yhdistää kuvaa ja tekstiä toisiinsa.

7.4.2 Ilmoittautuminen Lasketteluseikkailuun

Kaikki ilmoittautumiset on tarkoitus ottaa vastaan Ylläs-Ski:n hiihtokoulun myyntitiskillä. Ilmoittautumisen yhteydessä vanhempia pyydetään tulemaan paikanpäälle tarvittavan ajoissa, jotta lapsesta saadaan ylös tarvittavat tiedot, eli hänen nimensä ja vanhempien puhelinnumero. Lasketteluseikkailun maksun yhteydessä lapselle on tarkoitus jakaa Lastenpirtin oma liivi, mikä tulee lasten ulkovaatteiden päälle. Liivien on tarkoitus osoittaa muille hiihtokeskuksen asiakkaille, että lapsi kuuluu liikkeellä olevaan ryhmään sekä auttaa ryhmän vetäjää tunnistamaan lapset herkemmin rinteessä. Jokainen lapsi saa tiskiltä lipukkeen, minkä ryhmän vetäjä kerää pois retken alkaessa. Koska retken aikana lapsille annetaan eväät, mahdollisista allergioista pyritään tiedustelemaan etukäteen.

Lasketteluseikkailun lipuke.

Lasketteluseikkailun hinnaksi on laitettu alustavasti 25€. Hinta määräytyy sen perusteella, minkälaiset kustannukset Lasketteluseikkailulla on. Hintaa laskiessa täytyy miettiä minimi osallistujamäärä millä ryhmä toteutetaan, ja sillä saatujen tulojen täytyy kattaa menot. Alustavia menoja on ryhmän vetäjän palkka kolmelta tunnilta sekä välipalaksi tarjottavat eväät. Lasketteluvälineet lapsilla täytyy olla itsellä tai heidän tulee vuokrata ne vuokraamosta erillishintaan.

Minimi ryhmäkoko tulee olemaan 4 lasta. Kaikki alle 7-vuotiaat lapset pääsevät kypärä päässä laskettelemaan aina ilmaiseksi hissikeskuksessa. Myöskään ryhmään osallistuvat yli 7-vuotiaat lapset eivät tarvitse Lasketteluseikkailun ajalle hissilippua.

7.4.3 Lasketteluretken ohjelma

Lasketteluseikkailun on tarkoitus kestää noin kolme tuntia. Seikkailua vetää ohjaaja. Retken aikana lapset pääsevät tutustumaan erilaisiin hisseihin ja rinteisiin sekä syömään eväitä nuotiolla ja leikkimään erilaisia leikkejä sekä sukset jalassa että ilman. Ryhmän vetäjän tulee arvioida lasten laskutaitoa, jotta hän pystyy päättämään, mihin rinteisiin lapsia voi viedä.

Ryhmän vetäjä käy kello 11.30 tarkistamassa, onko Lasketteluseikkailu saanut minimi osallistujamäärän lapsia mukaan. Jos lapsia on liian vähän, täytyy jo ilmoittautuneisiin ottaa yhteys ja kertoa, ettei seikkailua tulla vetämään sinä päivänä. Ryhmän lähtiessä seikkailemaan lapset ja ryhmänohjaaja kokoontuvat kello 12.00 rinnepäiväkoti Lastenpirtin taakse. Vetäjä ottaa lapset vastaan vanhemmilta ja kerää hiihtokoulun tiskiltä saadut lipukkeet itselleen. Aluksi ryhmäläiset tutustuvat toisiinsa kertomalla oman nimensä. Esittelyiden jälkeen ryhmän vetäjä ohjaa lapset kohti ensimmäistä rinnettä.

Ensimmäisenä ryhmän vetäjä vie seikkailijat perherinteisiin, missä hän katsoo ryhmän valmiudet siirtyä vaativampiin rinteisiin. Jokainen seikkailija saa vuorollaan toimia ryhmän vetäjänä ja kertoa muille miten seuraava rinne lasketaan. Ryhmä laskee ensimmäiset kahdeksan rinnettä, minkä jälkeen heillä on mahdollisuus pitää taukoa Jokeririnteiden ala-aseamalla. Kahdentoista rinteiden jälkeen ryhmän vetäjä ohjaa ryhmän takaisin rinnepäiväkoti Lastenpirtille, mistä hän ottaa mukaansa lasten eväät. Lasketteluseikkailuun kuuluu makkarat sekä kuumaa mehua. Ryhmän vetäjä vie lapset kotaan, missä on tunnelmallinen nuotiovalaistus. Jokainen lapsi saa itse paistaa makkaransa nuotiolla. Tauon aikana pelataan kodan ulkopuolella olevalla tasaisella alueella lumifutista.

1. 1. Perherinne 1
2. 2. Perherinne 2
3. 3. Joutsenrinne
4. 4. Kulkurinrinne
5. 7. Paten rinne
6. 8. Pokeririnne
7. 9. Yhdysrinne 3
8. 9. Yhdysrinne 3 ja 10. Jokeririnne 1

Tauko

9. 12. Jokeririnne 2
10. 13. Alavelhonrinne ja 22. Yhdysrinne II
11. 10. Jokeririnne 1, 7. Paten rinne ja 6. Repenrinne
12. 28. Koulurinne

Evästauko ja lumifutis

13. 28. Koulurinne
14. 34. Isonvelhonrinne
15. 37. Aurinkojotos siirtymä ja 38. Menninkäisen rinne
16. 39. Päivänsäteen rinne
17. 46. Aurinkoserpentini
18. 44. Aurinkokurun Länneleveä 1
19. 36. Jääkausiränni

Suksiviesti ja mahdollinen lopetus

20. 40. Aurinkokeino siirtymä ja 43. Aurinkokurun Haipakka
21. 39. Päivänsäteen rinne
22. 36. Jääkausiränni
23. 28. Koulurinne

Lopetus

Makkaranpaistotauon jälkeen ryhmä suuntaa kohti Aurinkorinteitä ja tuolihissiä. Ryhmä pääsee kokeilemaan muun muassa Suomen leveintä rinnettä eli Lännenleveää sekä erilaisia metsässä kulkevia kapeita rinteitä. Jääkausrinteen jälkeen ryhmä on laskenut 19. rinnettä ja on päässyt takaisin Lastenpirtille. Ryhmäläiset kokoontuvat suksiviestiin Lastenpirtin taakse. Jos kello on paljon ennen kolmea, jolloin seikkailu loppuu, voi ryhmän vetäjä vielä viedä seikkailijat neljään rinteeseen. Kello 15.00 Lasketteluseikkailuun osallistujat kokoontuvat Lastenpirtin takapihalle saamaan Dumle- karkkeja ja hyvästelemään uudet kaverit. Ryhmän ohjaaja pitää huolen, että lapset palauttavat liivit takaisin ja että jokainen lapsi haetaan.

7.5 Lasketteluseikkailun arviointi

Oli tärkeää tutustua jo koottuun materiaaliin ennen kuin lähdin viemään ajatusta Lasketteluseikkailu- tapahtumasta liian pitkälle. Sain selville asioita, joita on hyvä ottaa huomioon, kun suunnittelee elämyksellistä tapahtumaa. Teorian perusteella sain selville, mitä taitoja voin odottaa 4-10 -vuotialta lapsilta. Kokemukset käytännössä vahvistivat teoreettisia tietoja. Arvioidessani opinnäytetyöprosessia olen tyytyväinen tehtyyn työhön ja niihin ratkaisuihin, mihin päädyin prosessin aikana. Lasketteluseikkailu- tapahtumassa ja tekemässäni materiaalissa on kuitenkin kehittämisen varaa. Olen laittanut vain kolme leikkiä mukaan tähän opinnäytetyöhön, mutta niitä tarvitsisi paljon enemmän.

Olen luottanut paljon ryhmän vetäjään ja hänen tilannelukutaitoonsa. Uskon että vetäjä osaa lukea ryhmää niin hyvin, ettei hän vie heitä tunturin huipulle, jos he eivät ole kykeneviä laskettelemaan sieltä alas. Olen luottanut ohjaajaan paljon myös siinä, että hän osaa kontrolloida ryhmää ja saa sen toimimaan moitteettomasti. Mielestäni käytäntö ja teoria tukevat toinen toisiaan hyvin sekä opinnäytetyössä että tapahtuman aikana.

AMMATILLINEN KASVU LASKETTELUSEIKKAILUN MYÖTÄ

Opinnäytetyön teko on ollut kaikin puolin pitkä ja kasvattava prosessi. On ollut mielenkiintoista olla tekemässä täysin uutta ja erilaista tapahtumaa. Sain suunnitella ja toteuttaa Lasketteluseikkailu- tapahtuman pitkälti ilman mitään rajoituksia. Oli todella antoisaa tehdä kaikki alusta lähtien itse ja tutustua sellaiseen materiaaliin, mihin ei normaalisti kiinnittäisi paljon huomiota, kuten markkinoinnin teoriaan. Teoreettinen tieto opinnäytetyössä tukee käytäntöä hyvin. On ollut sekä haaste että voimavara tehdä opinnäytetyötä omaan työpaikkaan. On hienoa päästä itse konkreettisesti toteuttamaan omaa opinnäytetyötä käytännössä.

Aiemmin ei ole tehty vastaavanlaista tapahtumaa, joten Lasketteluseikkailua on vaikea täysin verrata mihinkään muuhun tapahtumaan. Odotan innolla, että pääsen kokeilemaan käytännössä kunnolla Lasketteluseikkailu toimivuutta, sillä valitettavasti ensimmäisellä viikolla emme saaneet tarvittavaa lapsimäärää kasaan, että olisimme voineet sen toteuttaa. Uskon kuitenkin, että seikkailu menestyy, koska se tarjoaa sellaista palvelua lapsiperheille, mitä ei ole ennen ollut olemassa, mutta mitä on kaivattu.

Tärkeimpänä osana opinnäytetyötäni olen pitänyt leikin merkitystä lapsen kasvulle, sillä olen huomannut työssäni miten tärkeä lapselle on saada leikkiä. Yhdistinkin leikin suureksi osaksi Lasketteluseikkailua ja sen tarjoamia liikunnallisia mahdollisuuksia. Tarkoituksena on elämysten ja leikkien kautta tukea lasten lasketteluharrastusta. Uskon että soveltamalla Lasketteluseikkailua, myös muut lasten kanssa työskentelevät tahot voivat käyttää opinnäytetyötäni hyväkseen.

Kokonaisuudessa opinnäytetyöprosessi on antanut minulle valmiuksia tuottaa uutta ja suunnitella tapahtumia. Sain tärkeää ammatillista kokemusta mainosten suunnittelusta, markkinoinnista, lasten kasvusta, liikunnasta, toiminnan ohjaamisesta ja leikkien tärkeydestä. Prosessin aikana olen tutustunut kirjallisuuteen ja tuotteiden tekoon. Lisäksi olen saanut mahdollisuuden miettiä

omaa ammatillista kasvuani ja mahdollisuuksiani hyödyntää saatua tietoa sosionomin työssä. Tulevaisuudessa toivoisin, että asiakkailta saataisiin palautetta, miten he toivoisivat tapahtuvat paranevan.

LÄHTEET

- Airas, Christel & Brummer, Kaarina 2002. Leikki on ikkuna lapsen sisäiseen maailmaan. Teoksessa Jari Sinkkonen (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 162-183.
- Autio, Tuire 2001. Liiku ja leiki. Motorisia perusharjoitteita lapsille. Kolmas painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Autio, Tuire & Kaski, Satu 2005. Ohjaamisen taito. Liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Bruhn, Karl 1969. Kasvatusopin historian kehityslinjoja. Helsinki: Otava.
- Drabik, József 1996. Children and sports training: How your future champions should exercise to be healthy, fit and happy. Island Pond, Vermont: Station Publishing Company, Inc.
- Godlington, Douglas 1991. Nyt pelaamaan! Laskettelu. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka & Huttunen, Jouko 2001. Johdatus kasvatustieteeseen. 4.-8.painos. Helsinki: WSOY.
- Karvonen, Pirkko 2000. Hyppää pois! Lapsen motoriikan arviointi ja kehittäminen. Helsinki: Tammi.
- Karvonen, Pirkko; Siren-Tiusanen, Helena & Vuorinen, Riitta 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Ketola, Tapani 2002. Leirituuli. Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

- Kokljuschkin, Mikael 2000. Seikkailun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. 1.-2.painos. Helsinki: Tammi.
- Kuluttajavirasto i.a. Lapsiin kohdistuva markkinointi. Viitattu 30.1.2010. <http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/be297db3-7422-4cb2-8c0a-a0d3fd45e25a.aspx>
- Kuluttajavirasto 2007. Ulkomainonta toteutettava lasten ehdoilla. Viitattu 30.1.2010. <http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/38929798-648e-427b-9ba7-3dd5d38f8aa8.aspx>
- Kurkela, Kari 1996. Leikin todellisuus. Teoksessa Timo Jantunen & Paula Rönnerberg (toim.) Anna lapsen leikkiä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 83-96.
- Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2009. Elämyskolmio. Viitattu 27.2.2010. <http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=3615>
- Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2010. Elämyksen elementit. Viitattu 27.2.2010. <http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=4321>
- Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2010. Kokemuksen tasot. Viitattu 27.2.2010. <http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=4320>
- Lindqvist, Gunilla 1998. Leikin mahdollisuudet. Luovaa leikkipedagogiikkaa päiväkotiin ja kouluun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Nakari, Ari 1987. Laskettelijan opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Peltola, Ritva; Himberg, Lea; Laakso, Juhani; Niemi, Pekka & Näätänen, Risto 1991. Toimiva ihminen. Psykologia 1. 1.-2.painos.
- Piaget, Jean & Inhelder, Bärbel 1977. Lapsen psykologia. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Ski i.a. Hiihtokeskus Ylläs. Viitattu 28.2.2010. <http://www.ski.fi/keskussivu?keskus=1749892&sijainti=3.0>
- Ski i.a. Koululaiset rinteeseen. Viitattu 28.2.2010. <http://www.ski.fi/koululaiset-rinteeseen>
- Skiing i.a. Skiing History. Viitattu 28.2.2010. <http://skiing.about.com/od/downhillskiing/a/skiinghistory.htm>

Tiitinen, Seppo & Varstala, Annikki 1980. Liikuntaa 7-12-vuotiaille. Suunnistus, retkeily, maastoleikit. Keuruu: Otava.

LIITTEET

Lapselle maksun yhteydessä annettava lipuke englanniksi, mikä annetaan ryhmän vetäjälle Lasketteluseikkailun alkaessa.

Liite 1

ADVENTURE ON SKIS!

Adventure on skis is intended to children from age 4 up to those who are 10 years olds. Children who participate to this adventure should be able to ski and use different type of lifts on their own. Trip will last for 3 hours in witch time child will explore different slopes, play games, cook sausage in a campfire and see the magnificent nature of Lapland.

Price of Adventure on skis in 25€/ child
Meeting point is in Lastenpirtti thursdays at 12 o'clock
Adventure on skis is running in weeks 8-10 and week 13

For more information please contact:
Lastenpirtti child care, Ylläs-Ski
phonenummer: +358 (0) 16 553 396 lastenpirtti@laplandhotels.com

Liite 2 Lasketteluseikkailun mainos englanniksi.